

VERSLAG GOAB-KRING VELUWE-FLEVOLAND

Dit is het verslag van de kenniskring Veluwe Flevoland over GOAB, die plaatsvond op 22 juni 2023. Er waren 24 beleidsambtenaren aanwezig, een vertegenwoordiger van OCW en 2 kenniskringleiders.

AGENDA

1. Welkom
2. Nieuws GOAB
3. Verstreken toeleiding naar ve
4. Tegengaan segregatie
5. In de Etalage
6. Evaluatie en afronding

NIEUWS GOAB

Onderzoek algemeen

- **EVENING** is het effectonderzoek naar de maatregel 960 uur en pbm'er in ve. In het 2e Tussentijdsrapport zijn de resultaten van de kwaliteitsmetingen in de periode najaar 2021 tot en met voorjaar 2022 samengevat en vergeleken met de metingen in 2020. Hieruit blijkt:
  - Er is vooralsnog geen aanwijzing voor een effect van het beleid (uitbreiding uren) op de geobserveerde emotionele en educatieve proceskwaliteit (het aantal groepen met observaties was nog wat klein om effecten aan te tonen). De analyses laten echter sterke positieve effecten zien van de beleidsmaatregel op het aanbod VE-activiteiten, vooral in subgroepjes. Tegelijkertijd laten de analyses een dalende algemene trend zien van kwaliteit in de ve-groepen. Dit heeft mogelijk met oplopende personeelstekorten te maken en de ervaren druk en uitdagingen in de sector. Ten slotte toont het door ouders gerapporteerde gebruik van opvang een stijgende lijn sinds 2020, van gemiddeld ruim 11 naar ruim 13 uur per week, zoals bedoeld door het beleid. De eerste analyses laten zien dat het 16 uur gebruik door doelgroepkinderen in 2021-2022 gemiddeld echter nog niet wordt gehaald.
  - Waar het gaat om de pbm'er in de ve, zijn de data verzameld in 2021, nog voor de invoering van de nieuwe beleidsmaatregel, en voor een kleiner deel in 2022. Toch laten de gegevens al een duidelijke stijgende trend zien in de inzet. Wanneer pbm'ers minstens een keer per week worden ingezet op een groep was dit in 2020 en 2021 gemiddeld gedurende 4.8 uur, maar in 2022 al gedurende 6.4 uur per week. Of dit een beleidseffect weerspiegelt, wordt formeel getoetst in het volgende rapport wanneer data van de volledige nameting (2022-2023) beschikbaar is.
- **Implementatie- en bestedingsonderzoek GOAB:** Het onderzoek is afgerond. Het rapport is nog niet openbaar maar 2/3 van de gemeenten hebben meegedaan aan het vragenlijstonderzoek en een kleiner aantal aan de grootboekanalyse over de besteding. Dank daarvoor! Het rapport wordt naar verwachting voor de zomer naar de Kamer gestuurd.
- **Onderzoek personeelstekort ve door Berenschot.** Dit onderzoek loopt op dit moment. Organisaties kunnen aangeven hoe het staat met personeelstekorten in de kinderopvang en specifiek voor ve, zodat ook op dat laatste beter zicht komt. Met dit onderzoek wil het ministeries van OCW en SZW niet alleen een beter beeld krijgen van de omvang van personeelstekorten in voorschoolse educatie, maar vooral ook mogelijke oplossingsrichtingen in kaart brengen.

Vragen/opmerkingen

- Na gratis vierde dagdeel komen alle kinderen vier dagdelen
- Bij ons komen de 2 jarigen nog niet volledig, maar de 2,5 jarigen over het algemeen wel. Als dat niet zo is, dan is dat vaak omdat ze ook een aantal dagdelen naar het kdv gaan.
- Ook bij ons komen ze vanaf 2,5 zo goed als volledig (gemiddeld 15,5 uur per week), vanaf 2 nog niet.

Onderzoeken Onderwijsinspectie

- De [Staat van het Onderwijs](#) is gepubliceerd. Hierin beschrijft de Inspectie van het Onderwijs de stand van het onderwijsland. Uit de Staat blijkt dat er waar het gaat om onder andere kansengelijkheid en basisvaardigheden dat er lichtpunten zijn maar dat betere sturing onder andere door schoolbesturen op bijvoorbeeld doelen basisvaardigheden nodig is.
Op het gebied van ve meldt de Inspectie dat er in matig en zeer stedelijke gebieden bij aanzienlijk deel van de gemeenten te weinig voorschoolse plekken zijn. In algemene zin nam het aantal voorschoolse kindplaatsen tussen 2020 en 2021 af, maar zijn er landelijk gezien nog wel voldoende plekken. De reden van afname is bij de inspectie niet bekend; mogelijk wordt het veroorzaakt door een tekort aan pedagogisch medewerkers of is dit nog een effect van de coronapandemie.
- De Inspectie voert een themaonderzoek voorschoolse educatie uit, dat al een tijdje loopt. Hierbij gaat het om de kwaliteit en uitvoering van ve op locaties. Voor de zomer wordt de publicatie verwacht.
- Er is net gestart met een themaonderzoek vroegschoolse educatie op schoollocaties. De rapportage wordt in 2024 verwacht.
- Er loopt ook een themaonderzoek resultaatafspraken vroegschoolse. Ook dit wordt in 2024 verwacht. Er lopen nu gesprekken met gemeenten en schoolbesturen; doel is vooral inzichtelijk te krijgen waarom het lastig is resultaatafspraken te maken.

Vragen/opmerkingen

- Moet de sturing komen van de lokale overheid of van de Rijksoverheid? Het is juist zo dat er teveel naar elkaar gewezen wordt: waar ligt die sturing. Daar moet iedereen een duidelijke rol in hebben. Kijken we nog even naar. Het gaat overigens over het hele onderwijs en niet alleen over GOAB, dus met name de Rijksoverheid. OCW: het is inderdaad een opmerking naar de Rijksoverheid en we zijn van plan om zaken aan te passen in de wet t.a.v. LEA en vve, en ook het toezicht op de voorschoolse educatie. Er komt een kamerbrief waar daar kort iets over in staat. We maken dan meer duidelijk wat we verwachten van gemeentes. Gemeente: ook betere sturing op vroegschoolse? Die moet dan ook komen waar die sturing ook echt gegeven kan worden. Dat is een van de onderdelen waar OCW ook over nadent.

Kamerbrieven

- Verwachte kamerbrieven:
  - een verzamelbrief over o.a. beleidsreacties op de 4e meting implementatie- en bestedingsonderzoek (invoering PBM-er, besteding GOAB middelen gemeenten), op EVENING en op het thema-onderzoek inspectie kwaliteit voorschoolse educatie
  - een brief over de plannen verbeteren kwaliteit en bereik VVE (zoals vorige keer toegelicht, Programma Jonge Kind, pilot van 2 jaar in 19 grote gemeenten)

Overig

- Eind maart kwam de definitieve [SPUK](#) ve voor Oekraïense peuters. Uitgangspunten zijn:

- Middelen beschikbaar vanaf 5 ontheemde (Oekraïense) peuters die op 1 november 2022 gevestigd waren in de gemeente
- € 9.000 per peuter voor een aanbod in de periode augustus 2022 – december 2023
- Zelfde eisen (incl toeleiding) als voor overige ve-aanbod

Verantwoording via Sisa in de jaarrekening, waarbij je als gemeente zowel de kosten voor extra toeleiding als de kosten van de afgenomen uren van deze Oekraïense kinderen kunt verantwoorden. Collega's van Werk en Inkomen hebben vaak goed zicht op de aanwezige Oekraïense gezinnen met jonge kinderen.

- [Uitwerking](#) interbestuurlijk toezichtskader ve is gepubliceerd. Deze uitwerking geeft aanwijzingen voor gemeenten mbt afspraken voor OAB, segregatie en integratie. Ook staat hierin vermeld dat de VVE-vragenlijst voortaan door het college moet worden vastgesteld. Hierover hebben gemeenten op 12 juni 2023 een mail ontvangen vanuit de Inspectie.
- Een ambtelijke werkgroep van SZW, OCW en VWS is bezig met verkenningen rondom passende/inclusieve kinderopvang en plusopvang, voortbordurend op verkennende onderzoeken die in 2022 zijn uitgevoerd naar de omvang van plusopvang en de ervaringen van ouders hiermee. Deze zijn gebundeld [hier](#) terug te vinden, bijlage 3 en 5. Een onderzoek van [Berenschot](#) naar de ondersteuningsketen voor jonge kinderen (opvang en onderwijs) zal ook bijdragen aan de verkenning. Ministerie van OCW komt op termijn met een beleidsrijke reactie op alle onderzoeken.
- Er is een [infosheet](#) gepubliceerd over gemeenten en nieuwkomersonderwijs, met een overzicht van verplichtingen en financiële regelingen mbt nieuwkomers (incl Oekraïense ontheemden).
- Het concept kinderopvangtoeslagtarief voor 2024 is bekend gemaakt: het fiscaal maximum voor 2024 is voorlopig vastgesteld op € 9,65. Na Prinsjesdag volgt de definitieve vaststelling.

Vragen/opmerkingen

- Je hoeft de SPUK niet aan te vragen. Als je er recht op hebt, dan ontvang je het. Afhankelijk van het aantal doelgroep peuters wat in je gemeente ingeschreven staat. In de verantwoording kun je aangeven of je er gebruik van maakt of niet. Zo niet, dan worden de middelen teruggezet.
- Er is onduidelijkheid over de wijze waarop je geïnformeerd wordt over de SPUK (als je er recht op hebt). Een lijst van de gemeenten die dit ontvangen zou helpend zijn. → reacties: je krijgt geen brief, het wordt meegenomen in de controller. Een andere gemeente geeft aan een beschikking te hebben ontvangen. → Wordt nagevraagd bij OCW, informatie volgt.
- Reactie: kleine gemeente heeft pech dat ze minder dan 5 peuters hebben (richtlijn: vanaf 5 peuters), dus ze krijgen geen geld. Voor kleine gemeentes is dat heel zuur, dat je dan niks krijgt.
- Aanvulling vanuit OCW: Er komen 2 kamerbrieven aan. De verzamelbrief is een hele brede brief, daar zitten een aantal onderzoeken in die ook in deze kenniskring voorbij komen (over PBM'er bijv.). De algemene brief wordt gelinkt aan leefbaarheid en veiligheid. We verwachten de brieven eind deze maand te versturen.

VERSTERKEN TOELEIDING NAAR VE

Rond toeleiding heeft consultatiebureau een kerntaak. Zij indiceren immers en kunnen vanaf dat punt ook de toeleiding starten naar een ve-locatie.

Er zijn ook aanvullende activiteiten/interventies om de toeleiding te versterken, zoals:

- Huisbezoeken mbt inschrijven/gebruik indicatie/informeren (JGZ, ve-aanbieder)
- Vve- coordinator/peuterconsulent
- Dreumesgroepen, spelochtenden
- Thuisinterventies, bijv Instapje/Opstapje

Er is tijdens de kenniskring uitgewisseld hoe de toeleiding bij de aanwezige gemeenten georganiseerd is.

SEGREGATIE TEGENGAAN

Segregatie gaat er over dat scholen een afspiegeling zijn van de wijk of kern waarin ze staan. Segregatie ging voorheen veelal over migratieachtergrond, nu gaat het over opleiding, inkomen en migratieachtergrond.

De Inspectie heeft verdiepend onderzoek gedaan naar de afspraken die gemeenten en po/vo maken over segregatie, integratie en onderwijsachterstanden. Dit onderzoek is gebaseerd op de vragenlijsten VVE die gemeenten jaarlijks invullen, aangevuld met een twintigtal diepte-interviews. Uit het onderzoek blijkt dat gemeenten het moeilijk vinden om meetbare afspraken te maken. Als er al afspraken zijn dan gaat het veelal over voorschoolse educatie en gaat het over heterogene groepen in de ve.

De landelijke monitor bestaat onder andere uit een literatuurstudie en het vaststellen van de huidige mate van segregatie in wijken/gemeenten en het land. Op basis van deze maat kan worden berekend of er sprake is van veel (100%) segregatie of juist minder segregatie. Als er bijvoorbeeld twee scholen in een wijk staan, dan zouden deze beide in een niet-gesegregeerde situatie beide eenzelfde afspiegeling zijn van de samenstelling van de wijk. In de praktijk is dit niet altijd zo. Uit het onderzoek blijkt:

- Er zijn stelselkenmerken die segregatie bevorderen blijkt uit literatuuronderzoek, zoals de vrije schoolkeuze of de vroege indeling naar niveau. Ook verschillen in het keuzeproces van ouders naar SES en het toelatingsbeleid van scholen zijn van invloed. Daarbij geldt, volgens de literatuurstudie, als er meer keuze is voor ouders, dan wordt het effect van de factoren die segregatie bevorderen versterkt.
- In zeer stedelijke gebieden is er (mede door die ruimere keuze voor ouders) sprake van meer segregatie in het po en vo.
- Hoe dichter je inzoomt op een wijk of kern, hoe relevanter de informatie die je hebt en hoe beter je ook kunt kijken wat de oorzaken zijn. Zo kun je voor het po dan bijvoorbeeld uitzoeken in hoeverre woonsegregatie een oorzaak is van segregatie in de kern of wijk.

De landelijke monitor segregatie gaat ook via beleidssimulaties ook onderzoeken welke interventies een effect zouden kunnen hebben. Voorbeelden van interventies zijn aanpassing toelatingsbeleid (centrale aanmeld), vrije keuze inperken (voorrang broertje/zusje; postcodebeleid), keuzeprocessen van ouders beïnvloeden e.d.

Er is verder uitgewisseld wat gemeenten doen om segregatie tegen te gaan.

Vragen/opmerkingen

- Wij hebben wijken met heel veel ve-kinderen. We hebben wel eens geprobeerd ze buiten de wijk naar de ve te laten gaan, maar dat werkt niet. En in andere wijken zijn er juist te weinig om de groep vol te krijgen. Ik vind het lastig wat we daar tegen kunnen doen
- Bij ons een paar wijken en dorpen met veel doelgroepkinderen. Daar is ook maar 1 school en daar gaan ze ook allemaal naar toe. We kijken wel of we scholen samen kunnen voegen maar dat is lange termijn. Het is ook een voordeel om veel doelgroepkinderen bij elkaar te hebben, want dan kun je ook meer ondersteuning leveren. Je kunt ook meer doen aan integratie en segregatie, de ve is maar een deel van het leven.
- Kun je het met school en omgeving koppelen? Die subsidieregeling is gesloten. Maar we zijn wel bezig met het opzetten van buitenschoolse activiteiten. Daar kun je het dan in meenemen. Maar er blijven wijken en dorpen met veel gezinnen uit de doelgroep, en dan moet je eigenlijk gaan praten met ruimtelijke ordening

en de woningbouwcorporaties -> meer divers woningaanbod. Dat kun je niet in je eentje vanuit onderwijs en ve. Soms moet je het ook gewoon doen met de woningen op een bepaalde plek

- Bij ons zijn in bepaalde wijken veel doelgroepeuters, en die gaan dan naar die ene peuteropvang met het ve-aanbod. Ik merk wel dat de GGD-verpleegkundige probeert om deze peuters op een andere locatie te krijgen omdat de locatie in de wijk al vol met doelgroepeuters zit. Dan haken de ouders toch af omdat ze dan te ver moeten fietsen, of omdat een ouder kind al in de wijk naar school gaat. Ik vind een verdeling van 50-50 mooi, zodat doelgroepeuters zich kunnen optrekken aan de niet-doelgroepeuters. Maar we kunnen het als onderwijs en kinderopvang echt niet alleen. Het is een veel breder probleem.
- Mijn aandacht binnen de gemeente gaat erg uit naar het voorkomen van segregatie. Samen met de partners. Ve-groepen die 'scheef' verdeeld zijn, en kijken of je ouders zo ver kunt krijgen naar een andere locatie gaat. Door de Oekraïners is bij ons de moeilijkheid van het christelijk onderwijs wel meer naar voren gekomen, en dat leidt toch tot segregatie (Zie documentaire Geloof in het onderwijs van NPO Start).
- Ander perspectief is: zorgen dat *alle* kinderen in de wijk naar school gaan en er niet kinderen buiten de wijk naar scholen gaan die beter bekend staan.
- Bij ons kijkt CJG en taalklas mee dat statushouders zo goed mogelijk verspreid worden over de scholen in de wijk en de kern.
- Wij hebben een lijst met scholen/groepen die het meest kansrijk zijn en zo kijken waar ze het beste terecht kunnen, samen met onderwijs en opvang
- Wij zijn heel klein en hebben er juist voor gekozen te concentreren omdat we dan het extra aanbod beter kunnen regelen.
- Wel plaatsingsbeleid voor nieuwkomers: taalklassen eerste jaar. Daar hebben we ook afspraken over welke kinderen dan naar welke school gaan (in principe de dichtstbijzijnde). Daarna mogen de ouders kiezen waar ze inschrijven. Stichting PAS ondersteunt de scholen bij nieuwkomersonderwijs.
- Bij ons is het nu niet een thema dat echt leeft. Meer: personeelstekorten, zorg, corona. Daar hebben we als gemeente wel een rol in, maar ik snap wel waarom we er nog niks aan hebben gedaan. Andere zaken hadden voorrang. Vooral het hele zaakje draaiende houden.
- Vanuit IHP gaan we steeds meer naar IKC's en dan wordt het best spannend. Wie gaat dan de kinderopvang leveren? Bij de christelijke scholen gaat de segregatie dan vervroegen van 4 naar 2 jaar. Dat is wel een belangrijke constatering met elkaar. Ik wil alleen een organisatie subsidiëren waar iedereen welkom is, dus geen ve waar kinderen waarvan de ouders niet in God geloven niet welkom zijn.
- Wij zetten nu vooral in op iedereen in de eigen kern naar school, ook kinderen die voorheen naar so gingen bijvoorbeeld.
- Bij ons speelt het thema niet zo, is het dan een verplichting om er toch iets mee te doen? Of moet je dan iets doen? Kenniskringleider: je moet er met elkaar het gesprek over voeren, en dan kun je ook constateren dat het niet speelt.
- Hoe ga je dit goed in de LEA bespreken, als je daar maar twee keer per jaar bij elkaar komt? Je moet eigenlijk een werkgroep hebben die daar met elkaar verder mee gaat als het in de LEA is besproken. Maar iedereen raakt ook wel een beetje moe van alle werkgroepen. Kijk ook bij de GKA, en op de GOAB website een verslag van een themabijeenkomst daarover.
- Iedereen moet zelf het doel uitvinden hoe dit moet als gemeente. Maar waar moeten we nou aan denken? Geef ons meer tools aan wat voor doelen we moeten denken. Voorbeeld doelen: spelen die bij ons, ja of nee. En dan de lokale setting

EVALUATIE EN AFRONDING

Houd de website www.goab.eu in de gaten voor nieuwe handreikingen, verslagen en de planning van bijeenkomsten. Ook kun je je aanmelden voor de LinkedIn-GOAB-groep om op de hoogte te blijven.

De volgende bijeenkomsten worden gehouden op 23 november 2023. Dit is een live bijeenkomst van 9.30 tot 12. Daarna live op 19 maart 2024 (met ve-aanbieders) en online op 27 juni 2024.

4. PBM'er en kwaliteit

Sinds januari 2022 werken we met een PBM'er aan de kwaliteit van ve. Uit de monitor blijkt dat er grote verschillen zijn in inzet.

- Heb je zicht op hoe dat bij jou in de gemeente is?
- Welke successen zijn behaald?
- Welke vraagstukken zijn er?

Het wisselt per locatie hoe PBM ingezet wordt.

Van oudsher zit een peuterspeelzaal, met een orthopedagoog intern, liepen eigenlijk aan voorop. We proberen meerdere thema's op te pakken (bijv. non-bereik). We laten de expertise bij peuteropvang en schooladviesdienst en krijgen daar terugkoppeling op. We horen het signaal dat kinderen met problematisch

gedrag, hoe ga je daarmee om, daar is geen peuterplusgroep voor. Door dit in te zetten krijg je beter inzicht in problematiek die speelt. Dat is wel uitdaging voor kleine gemeente vanwege beperkte middelen.

Ben bezig geweest met beleid doorlichten, op doelgroep en doelgroep definitie, daar is convenant uit ontstaan, net ondertekend. Net 2 vve-coördinatoren aangenomen, want je krijgt de finesses niet. Hoe werkt het nu op de werkvloer? Daarvan is net kick-off van werkgroepen gedaan. Hoop nu een start te hebben om daar meer grip op te krijgen. Bijzonder dat een van de grootste aanbieders aangeeft geen tijd te hebben om te registreren, terwijl ruime financiering. Dat is bedrijfsvoering, heeft niet met gemeente te maken. Dat was een interessant gesprek. Weinig grip op onderwijsdeel.

Wergroepen helpt, je krijgt als beleidsmaker meer grip op de situatie. Je weet waar je gezamenlijk moet oppakken.

Kleine gemeentes is makkelijk afspraken maken, meer regie voeren op wanneer schakel je wie in. We zijn ook bezig geweest met herijken ve-beleid. We hebben paar maanden geleden voor het eerst resultaatafspraken getekend. Alles zit nog vers in het geheugen, waardoor grote tevredenheid heerst. Men voelt zich deel van de doorgaande lijn.

Kinderopvangorganisaties zijn wat meer open, onderwijs houdt het af.

Scholen waar meeste OAB-middelen zitten, als die aan boord zijn, kun je makkelijker slag maker naar andere scholen. Vooral als je een convenant opstelt.

Welke successen?

Wij voldoen aan de uren, meer dan dat zelfs. Succes zit in dat de hele groep kwaliteit haalt. Vraag is of je dat ook regulier kan inzetten, dan moet je ook genoeg vet op de botten hebt om dat te kunnen financieren. Zeggen 'het is een gezamenlijk belang' betekent niet dat er daadwerkelijk is gedaan wordt. Hoe zorg je dat als je investeert dat het ook behouden blijft?

5. Toeleiding activiteiten

We hebben met NPO middelen samenspelgroep (1+), deze is uitgebreid vanwege vluchtelingen om ze taliger te maken via spel. Vanuit NPO-middelen nu peuterconsulent. We zijn gestart met welzijn en sociaal werker, die namen doorkrijgt van iedereen met VE-indicatie, daar gaan ze op bezoek om op te halen waar het aan ligt. Tot 2025 loopt het. Levert zo veel op, om vast voor te sorteren om het binnen boort te houden. Door peuterconsulent, is ouder overgestapt naar ve, dus extra inzet heeft effect.

Wij hebben geen toeleidingsactiviteiten. Alle kinderopvang zijn allemaal ve-locaties, ook de dagopvang, dat scheelt wel. Wordt bekostigd per kind. De reguliere kinderen vragen minder bekostiging. Ik financieer ieder kind van op een ve groep zit. Je krijgt dan groepsfinanciering. Je krijgt dan ook verdeling van reguliere en ve-kindjes. Door ve-coördinatoren krijgen we meer zicht. We kunnen nu het goede gesprek gaan voeren. Doelgroepdefinitie hebben we breder gemaakt, risico beter in beeld gebracht, kijkend naar de cijfers van CBS missen we 60 kindjes.

Terugkoppeling plenair

Hoog bereik, maar er komen veel expats, de doelgroep wordt erg groot. Met JGZ in gesprek hoe vorm te geven.

Ve-aanbieder die het al jaren doet, die had al orthopedagoog in dienst, kwaliteit was er al voordat wet- en regelgeving er was. Zij loopt meer uren dan wettelijk verplicht. Sinds dit jaar bezig met pilot om orthopedagoog bij reguliere opvang te laten gaan. Om daar ook kwaliteit en samenwerking te vergroten.

De maatregel PMG leidt dus niet altijd tot kwaliteitsverhoging, omdat het er ook al was!

Met opmerkingen [AH1]: Dit heb ik meegeschreven in de werkgroep. Ik neem aan dat dit niet aan dit verslag toegevoegd moet worden?